

ETAPELE INSTRUIRII POSTUNIVERSITARE ÎN CADRUL CATEDREI MEDICINĂ SOCIALĂ ȘI MANAGEMENT SANITAR „NICOLAE TESTEMIȚANU” LA 70 ANI DE LA FONDARE

Dumitru Tintiuc – dr.hab. în medicină, prof.univ., Tudor Grejdean – dr.hab. în medicină, prof.univ., Leonid Margine – conf. univ., dr. în medicină, Alexandru Lavric – lector superior, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Catedra Medicină Socială și Management Sanitar „Nicolae Testemițanu”

Rezumat

În această lucrare se descriu etapele de instruire postuniversitară a specialiștilor în domeniul Medicinii Sociale și Managementului sanitar în cadrul Catedrei Medicină Socială și Management Sanitar „Nicolae Testemițanu” la 70 ani de la fondare. Scopul principal în instruirea postuniversitară în cadrul catedrei Medicină Socială și Management Sanitar „Nicolae Testemițanu” este perfecționarea continuă a formelor de gestionare în instituțiile medicale la nivel național și local, orientate spre optimizarea structurală a serviciilor de sănătate, utilizarea rațională a resurselor, asigurarea populației cu servicii medicale accesibile și calitative.

Cuvinte-cheie: instruire, optimizare, calitative

Summary. The stages of postgraduate training at the Department of Social Medicine and Sanitary Management of SUMPh „Nicolae Testemitanu” at 70 years of its establishment

This paper describes the stages of postgraduate training of specialists in the field of Social Medicine and Sanitary Management within the Department of Social Medicine and Sanitary Management of SUMPh „Nicolae Testemitanu” at 70 years of its establishment. The main goal of postgraduate training at the Department of Social Medicine and Health Management of SUMPh „Nicolae Testemitanu” is the continuous improvement of means of management within medical institutions at national and local level, which are oriented towards the structural optimization of health services, rational use of resources and ensuring population with qualitative and affordable healthcare.

Key words: training, optimization, qualitative

Резюме. Этапы постуниверситетского образования на кафедре Социальной Медицины и Санитарного Менеджмента «Николае Тестемицану»: к 70 летию образования.

В этой работе приведены этапы постуниверситетского образования специалистов в области Социальной Медицины и Санитарного Менеджмента «Николае Тестемицану»: к 70 летию образования Медицины и Санитарного Менеджмента на кафедре Социальной Медицины и Санитарного Менеджмента имени Николая Тестемицану к семидесятилетию образования.

Actualitatea temei

Actualitatea și necesitatea perfecționării formelor de instruire postuniversitară în domeniul Medicinii Sociale și Managementului Sanitar este determinată de schimbările în relațiile economice, aprecierea și recunoașterea rolului managementului ca știință și specialitate, iar a managerului ca specialist.

O problemă prioritară la etapa de reformare a sistemului sănătății din Republica Moldova și adaptarea lui la noile condiții social-economice din țară este perfecționarea continuă a formelor de gestionare în instituțiile medicale la nivel național și local, orienta-

te spre optimizarea structurală a serviciilor de sănătate, utilizarea rațională a resurselor, asigurarea populației cu servicii medicale.

Catedra de Medicină Socială și Management Sanitar a Facultății de Perfecționare în Medicină a fost organizată în 1969 fiind predecesoarea catedrei de igienă socială și organizare a ocrotirii sănătății. Înțelemeitorii catedrei au fost doctorul habilitat în științe medicale, profesorul V.Kant, absolvent al Institutului de Stat de Medicină din Chișinău, promoția anului 1952, autor a 215 lucrări științifice, inclusiv 12 monografii. Sub conducerea profesorului V.Kant au fost pregătite și susținute 4 teze de doctor habilitat

Depunere de flori la bustul academicianului Nicolae Testemițanu

și 17 teze de doctor în medicină. Citește prelegeri în fața specialiștilor, rezidenților, scrie lucrări științifice, stă la baza fondării catedrei de igienă socială și organizare a ocrotirii sănătății (astăzi Catedra Medicină Socială și Management Sanitar) pe lângă Facultatea Perfecționare a Medicilor. Profesorul V. Kant este inițiatorul și, stă la temeliile implementării instruirii continue a conducătorilor instituțiilor medicale din republică, continuând cu osârdie și perseverență perfecționarea managementului serviciilor de sănătate.

Prof.dr.hab.în șt. med. V. Kant

Obține evidente rezultate în îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a catedrei. Pentru prima dată organizează cursuri de perfecționare în domeniul

planificării pentru specialiștii în domeniul managementului din țară și de peste hotare la propunerea Organizației Mondiale a Sănătății (OMS). În calitate de expert în problemele de referință al O.M.S. numele lui devine cunoscut departe de hotarele țării. Deseori a fost delegat de către Ministerul Sănătății al U.R.S.S. pentru a organiza (sub egida O.M.S.) seminare internaționale, diverse simpozioane în S.U.A., Finlanda, Vietnam. Este solicitat să țină prelegeri în domeniul pregătirii continue a cadrelor de conducere din instituțiile medicale în Danemarca, Bulgaria, România, Ungaria, Mongolia. Cunoștea limba engleză și era un bun orator în fața specialiștilor din diferite țări. „Calul său de bătaie” era totuși, după cum spunem, aplicarea metodelor matematice și economice în managementul ocrotirii sănătății, fapt care i-a dus faima în lume. Activând ca specialist principal în Ministerul Sănătății, domnul V.Kant a absolvit facultatea de cibernetică a Politehnicii de Stat. Cunoștințele obținute i-au fost de sprijin în implementarea metodologiei planificării teritoriale în sistemul de sănătate din Republica Moldova. V.Kant a fost inițiatorul folosirii metodelor economico-matematice și cibernetice în planificarea sistemului sănătate. Activând mai mulți ani ca expert al Organizației Mondiale a Sănătății, în 1975, a organizat la catedră un ciclu special internațional de pregătire a cadrelor de conducere din republică.

În 1981 profesorul V.Kant este ales șef de catedră la Institutul Central de Perfecționare a Medicilor din Moscova.

Prisacaru I. Dr. habilitat în științe medicale, profesor universitar

Din 1982 până în 1996 catedra este condusă de doctorul habilitat în științe medicale, profesorul universitar I. Prisacaru – absolvent al facultății de medicină generală a Institutului de Stat de Medicină din Chișinău (1959).

Până la 1986 activitatea pedagogică a catedrei, în afară de perfecționarea medicilor, se ocupa și de pregătirea studenților de la facultățile stomatologice și medicină profilactică, cărora li se predau cicluri de prelegeri și seminare în domeniul igienei sociale și organizarea ocrotirii sănătății, dreptul și istoria medicinei. Timp îndelungat și cu multă dăruire și responsabilitate au activat în cadrul catedrei conferențiarul I. Onceanu, V. Catană, V. Tolmaci și N. Tîrfa, lectorii superiori S. Levertov și M. Saușchin. La catedră au trecut perfecționarea și specializarea medici organizatori de diferite categorii, precum și medici de toate specialitățile din sistemul de sănătate. Predarea este efectuată de conferențiarul V. Gherman, M. Cegan, S. Poliudov și A. Ieșanu. În procesul de învățământ sunt pe larg folosite mașini electronice de calcul și alte metode didactice moderne.

Sub conducerea Profesorului Ion Prisacaru au fost implementate în practică diverse metode și forme noi de organizare a asistenței medicale: „Organizarea asistenței medicale a muncitorilor după principiul teritorial-profesional”, „Ajutorul medical de urgență populației rurale”, „Organizarea asistenței medicale a populației în ambulatoriile medicale rurale și aprecierea eficacității activității lor”, „Formele colective de organizare și remunerare a muncii personalului medical”, „Activitatea profesională a medicului de familie”, „Organizarea ajutorului traumatologic popu-

lației”, „Organizarea asistenței medicale copiilor în circumscripțiile rurale”.

A fost președinte al secției „Problemele sociale în ocrotirea sănătății” a Asociației Sociologilor din Moldova și conducătorul proiectului nr. 12 a societății republicane „Omul și biosfera”.

D-l I. Prisacaru a adus un aport important în domeniul definitivării căilor de dezvoltare a asistenței medicale populației de la sate prin întocmirea și realizarea planurilor de conlucrare științifică cu catedrele și secțiile respective din Rusia (Novosibirsc), Ungaria (Universitatea din Peci), Bulgaria (Universitatea din Plovdiv) și România (Universitatea din București și Iași). În acest domeniu se întreprind cercetări comune și publicații în edițiile din țară și peste hotare.

De comun acord cu Institutul de Cercetări Științifice în domeniul Ocrotirii Sănătății Mamei și Copilului al Ministerului Sănătății din Republica Moldova au fost efectuate cercetări științifice în scopul studierii aspectelor medico-sociale ale letalității și mortalității infantile la domiciliu în localitățile rurale ale Moldovei. Au fost evidențiați diversitatea factorilor de risc, care condiționează mortalitatea infantilă. Rezultatele acestor studii au stat la baza elaborării Programelor complexe de profilaxie a mortalității infantile și legislației cu privire la ocrotirea sănătății mamei și copilului și asigurarea drepturilor copiilor.

Din februarie 1997 până în prezent ocupă postul de șef de catedră Sănătate Publică și Management „Nicolae Testemițanu” al USMF „Nicolae Testemițanu”.

Rezultatele cercetărilor științifice în această perioadă au fost reflectate în teza sa de doctor în științe medicale orientate spre „Argumentarea căilor de înlăturare a diferențelor esențiale în nivelurile asistenței medicale spitalicești populației urbane și rurale”.

Reieșind din reformele implementate în sistemul de sănătate în cadrul Catedrei de Medicină Socială și Management Sanitar „Nicolae Testemițanu” au fost elaborate planurile și programele de instruire pe module, care s-au conturat noi sarcini ce urmau a fi realizate în domeniul Medicinii Sociale și Managementului Sanitar din Republica Moldova, menite să contribuie la aplicarea în practică a strategiilor de dezvoltare a sistemului sănătății.

În acest context obligațiunile strategice, din domeniul Medicinii Sociale și Managementului au inclus:

- Consolidarea științei și practicii în domeniul Medicinii Sociale și Managementului Sanitar în vederea realizării strategiilor de dezvoltare în sistemul de sănătate.
- Perfecționarea formelor de gestionare, în conformitate cu cerințele actuale și a experienței in-

ternaționale în domeniul Sănătății Publice și Managementului.

- Participarea la elaborarea și implementarea politicii de sănătate, a actelor legislative și normative necesare pentru reformele structurale ale sistemului sănătății.

Instruirea cadrelor de conducere, capabile să lucreze în condițiile economiei de piață a serviciilor medicale este un factor ce determină posibilitățile instituției medicale de a supraviețui la etapa de tranziție și de perspectivă, asigurând astfel stabilitatea și dezvoltarea continuă a sistemului de sănătate în general și a instituțiilor medicale în particular.

Cursurile de perfecționare postuniversitară în domeniul Medicinii Sociale și Managementului Sanitar în cadrul Catedrei de Medicină Socială și Management Sanitar „Nicolae Testemițanu” sub conducerea profesorului D. Tintiuc se efectuează în conformitate cu Regulamentele respective ale Ministerului Sănătății. Fiecare conducător al instituțiilor medicale este obligat să-și perfecționeze cunoștințele și deprinderile practice pe parcursul activității profesionale cu atestarea pe specialitate odată la cinci ani.

Trecerea la sistemul de **module** – în cadrul Catedrei de Medicină Socială și Management Sanitar „Nicolae Testemițanu” conducătorii Instituțiilor Medicale Publice trec următoarele module de instruire:

- Managementul serviciilor de sănătate
- Managementul strategic în sistemul de sănătate
- Etica, deontologia și comunicarea în activitatea managerială

„Sănătatea publică”, Biostatistică și metodele epidemiologice de studiu în sănătate, Sistemul informațional”

- Managementul serviciilor primare de sănătate și Medicină de Urgență

- Economie, management financiar și contabilitate

- Asigurări obligatorii de asistență medicală
- Managementul calității
- Managementul comunicării
- Auditul intern.

Alegerea modulului, conform planului de instruire aprobat de Ministerul Sănătății în anul respectiv de către cadrele de conducere este liber, cu o condiție ca în 5 ani (la finele) anului, fiecare conducător să însușească toate modulele, acumulând 250 credite. Rezultatele instruirii postuniversitare în domeniul Medicinii Sociale și Managementului Sanitar servesc ca bază pentru determinarea posibilităților specialistului de a menține (sau ocupa) postul de conducere în sistemul de sănătate, de a fi atestat sau licențiat în specialitate.

La finele cursului auditorii de la catedră în comun

cu Asociația Medicină Socială și Management Sanitar organizează o Conferință științifico-practică pe probleme actuale din Sistemul de Sănătate.

La 27 mai 2015 Conferința științifico-practică a fost consacrată jubileului de 70 ani de la fondarea Universității de Stat de Medicină și Farmacie și a catedrei Medicină Socială și Management Sanitar „Nicolae Testemițanu”.

Conferința 70 ani USMF și Catedra „Nicolae Testemițanu”

Perfecționarea formelor de gestionare în sistemul sănătății, adecvate condițiilor noi, necesită ca managementul să fie recunoscut și apreciat ca știință, iar managerul ca specialist cu trecerea de la noțiunea de “șef” la noțiunea de “lider” a colectivului medical. Pentru aceasta este necesar de o pregătire postuniversitară a cadrelor de conducere a medicilor specialiști și asistenților medicali pe specialități noi în domeniul Medicinii Sociale și Managementului Sanitar.

Sistemul de instruire a cadrelor medicale în domeniul de medicină socială existent, nu prevede pregătirea cadrelor medicale cu studii medii, care dețin funcții de conducere capabile să-și evalueze activitatea, să participe la elaborarea tehnologiilor și metodelor noi de îngrijire, care ar contribui la sporirea eficienței serviciilor de sănătate și optimizare a cheltuielilor.

Asistenții-manageri trebuie să traseze un scop bine determinat, în promovarea și realizarea artei de conducere a instituției. De la ei se cer atitudini obiective, la implementarea metodelor noi de lucru, luarea la timp a deciziilor, o viziune profesională în fiecare caz concret, ce ține de organizarea activității în domeniu. Aceste și multe alte cerințe presupun, nu numai formarea nivelului competenței în conducere, ci și perfecționarea continuă a profesionalismului în domeniul Medicinii Sociale și Managementului Sanitar. Asistentele medicale, constituie grupul cel mai

important, din punct de vedere numeric dintre profesioniștii din sănătate, iar rolul lor este fundamental pentru asistența sanitară a populației. Anume aceste cerințe au fost puse la baza procesului de instruire, atunci când s-a decis de a oferi posibilitatea asistențelor medicale de a-și continua studiile superioare de asistentă medicală, în conformitate cu standardele europene.

Crearea facultății cu studii superioare a fost dictată de necesitatea restructurării radicale a asistenței medicale în practica clinică, trecerea la sistemul de mai multe nivele de educație și perfecționare a cunoștințelor și a competențelor.

Într-un sistem, unde asistenții medicali alcătuiesc numărul cel mai mare de cadre medicale, nu ar fi corect, ca acest număr mare de cadre să nu se perfecționeze, să nu-și aprofundeze studiile ca să poată crește în plan profesional.

Ameliorarea acestei situații este posibilă, prin intermediul pregătirii asistențelor medicale cu studii superioare în specialitatea Medicină Socială și Management în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”.

Schimbările ce au loc în sistemul de sănătate impun necesitatea elaborării noilor forme și metode de instruire în domeniul Medicinii Sociale și Managementului, noilor programe complexe, cu includerea tematicilor actuale, bazate pe principiile și practica internațională, pe principiul de consolidare a științei, practicii și instruirii manageriale.

Oamenii buni au lăsat în spatele lor o lumină. Noi, cei ce activăm astăzi în cadrul catedrei suntem datori să o protejăm, să nu se stingă și s-o ducem mai departe deoarece, cum arată astăzi școala medicală, așa va arăta mâine medicina și întreg sistemul de sănătate.

Misiunea strategică a catedrei este de a realiza procesul de integrare a conducătorilor instituțiilor medicale într-un sistem viabil de instruire, formare inițială și continuă a specialiștilor în domeniul medicinei sociale și managementului sanitar în corespundere cu principiile unei societăți democratice și a ideilor naționale de consolidare a serviciilor medicale.

Modernizarea procesului educațional postuniversitar la catedră cuprinde modernizarea bazei tehnico-materiale și didactice, elaborarea standardelor noi de calificare, actualizarea Planurilor și Programelor de studii în specialitate, consolidarea relațiilor de parteneriat cu instituțiile sanitare.

Programele de instruire continuă în domeniul medicinei sociale și managementului la catedră au ca obiectiv principal asigurarea flexibilității instruirii printr-o mai bună orientare către cerințele actuale ale sistemului de sănătate în ceea ce privește pregătirea profesională.

La catedră se folosesc forme complementare de

învățământ deschis cum ar fi: autoinstruirea, instruirea la distanță, instruirea cu frecvență redusă și, se pune accentul atât pe „a învăța” și „a asimila”, cât și pe „a practica” și „a aplica”.

Instruirea postuniversitară la catedră este abordată într-o altă modalitate decât cea a școlilor și studenților și ne bazăm pe cel mai elocvent model de instruire a adulților – modelul andragogic, elaborat de către cercetătorul M. Knowles (1984) – andragogia fiind arta și știința de a-i ajuta pe adulți să învețe.

Concluzii:

1. Crearea unui sistem de pregătire postuniversitară a cadrelor de conducere și a specialiștilor în domeniul Medicinii Sociale și Managementului Sanitar din Republica Moldova este o necesitate stringentă în realizarea cerințelor actuale de dezvoltare a sistemului sănătății.

2. Sistemul complex și continuu de perfecționare postuniversitară a cunoștințelor și deprinderilor practice în domeniul Medicinii Sociale și Managementului Sanitar trebuie să fie orientat, în primul rând la instruirea cadrelor de conducere, capabile să lucreze în condițiile noi de activitate a sistemului de sănătate.

3. Prioritatea în instruirea postuniversitară a cadrelor manageriale trebuie să-i aparțină potențialului științifico-practic și didactic din țară cu utilizarea maximală a practicii internaționale și a posibilităților de stagiere în domeniul Medicinii Sociale și Managementului Sanitar a cadrelor didactice și conducătorilor instituțiilor medicale în universitățile de peste hotare.

4. Pentru Republica Moldova s-au format toate premisele și a sosit timpul, când trebuie să revenim la această problemă de continuare a studiilor superioare în pregătirea asistenților medicali cu studii superioare.

5. Piața muncii în domeniul nursingului, va oferi mai multe oportunități în ceea ce privește parcurgerea traseului profesional, a carierei profesionale, a unei motivații financiare corespunzătoare și a unor condiții de lucru mai atrăgătoare.

Bibliografie

1. Enăchescu D. – *Medicină socială note și suporturi de curs*. – București, 1992. – 248 p.
2. Duda Rene Corneliu. *Sănătate Publică și Management*. Iași, 1996 – 211 p3.
3. Tintiuc D., Grossu Iu. Grejdeanu T., Spinei L., Cioceanu M., Raevschi M., Onceanu M., Moraru C., Savin V., Iodco N., Poliudov S., Badan V., Lavric Al. *Sănătate Publică și Management (manual)*. Chișinău, Tipografia Centrală 894p. manual, a. 2007.
4. *Ghidul muzeului Universității de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu"*. Medicina, Chișinău, 2012. 224 p.